

GUIA PER A L'APLICACIÓ DEL REGLAMENT DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

**Orientacions pràctiques inicials per desenvolupar iniciatives
de participació ciutadana**

GUIA PER A L'APLICACIÓ DEL REGLAMENT DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

**Orientacions pràctiques inicials per desenvolupar
iniciatives de participació ciutadana**

Govern d'Andorra

© Govern d'Andorra, Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana
Departament de Participació Ciutadana, 2025

Dipòsit legal: AND.142-2025
ISBN: 978-99920-82-19-5

Índex

Pròleg de la secretària d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana	4
Introducció	5
Objectius de la guia	6
Importància de la participació ciutadana	7
El rol de l'administració en la participació ciutadana	8
Marc legal de la participació ciutadana	9
Definició de la participació ciutadana	10
Definició de procés participatiu	11
Iniciativa institucional - Iniciativa ciutadana	12
Principis rectors de la participació ciutadana	13
La participació ciutadana no es limita només a un procés de participació ciutadana formal	15
Abans de començar... reflexionem i dissenyem	16
Formats i modalitats	16
Metodologies	16
Dinàmiques	16
Estructures i formats de la participació ciutadana	17
Canals puntuals	17
Processos participatius	17
Òrgans de participació	17
Planificació i execució de processos participatius	18
Planificació	18
Fases d'un procés participatiu	19
Reflexió prèvia i disseny	20
Recomanacions per al disseny d'un procés de participació	21
Aprovació i convocatòria oficial	22
Alguns instruments que et poden inspirar	23
El gran debat	23
La reunió de poble	23
Pressupostos participatius	23
Sondejos i enquestes no vinculants	23
Grups de debat	23

Tallers	23
Manifestos	23
Jornades o sessions informatives	23
Fòrums ciutadans o assemblees deliberatives	24
Reunions amb grups específics	24
Sessions d'estudi	24
Portes obertes	24
Tallers de futur	24
Marató d'idees	24
Conferències de consens entre ciutadania i experts	24
Reunions deliberatives	24
Diagnosis participatives	24
Hackatons	24
Consultes digitals amb deliberació col·lectiva	25
Mapes col·laboratius	25
Tècniques de visualització col·lectiva	25
Grups focals o de discussió (<i>Focus groups</i>)	25
Cafès ciutadans	25
Exposicions interactives	25
Gamificació	25
Tècniques de retroacció (<i>feedback</i>) ràpida	25
Suport del Departament de Participació Ciutadana	26
Exemples de casos pràctics	27
www.visc.ad	27
Llibre blanc de la cultura	28
Procés participatiu sobre el transport públic i la mobilitat sostenible	29
Restauració de béns patrimonials	30
Sortim als balcons	31
Projecte de llei d'igualtat efectiva entre dones i homes	32
Espais i òrgans de participació ciutadana	33
Visura Ciutadana	34
Comissió Operativa de Participació Ciutadana	35
Annex: definició de projecte o procés de participació ciutadana - Brífang inicial	36
Identificació del projecte o procés participatiu	38
Disseny del projecte o procés participatiu	39
Organització del projecte o procés participatiu	40

Benvolgudes i benvolguts,

Andorra sempre ha estat capaç d'escoltar i integrar les necessitats de la seva gent. El nostre país necessita la intel·ligència social i col·lectiva amb la implicació activa de totes les persones per afrontar els canvis amb responsabilitat i compromís. Esdevenir ciutadà o ciutadana no és només una condició que adquirim i que està vinculada al lloc on vivim i treballem, sinó que també és l'expressió de compromís i un exercici cívic que ens uneix en la construcció d'un projecte comú. Un govern al servei de la ciutadania només pot ser eficaç si escolta, integra i actua d'acord amb les necessitats i aspiracions de les persones a qui serveix. La participació ciutadana és, per tant, una clara expressió de la confiança mútua entre institucions i ciutadania, i del convenciment que treballar junts ens fa més forts i més capaços d'avançar cap a una societat més sòlida i cohesionada.

Treballar en societat implica reconèixer que la força no recau en l'individu aïllat, sinó en la suma d'experiències, habilitats i coneixements que neixen del compromís col·lectiu. La intel·ligència social i col·lectiva ens permet abordar problemes complexos des de la pluralitat, i cercar solucions compartides que responen millor a les necessitats de tota la societat. La participació ciutadana no és només un dret, sinó també una responsabilitat cívica. És l'eina que ens permet afrontar els desafiaments del present des del diàleg i la corresponsabilitat, i construir, al mateix temps, una Andorra més inclusiva, col·laborativa i compromesa amb els seus valors democràtics.

A través d'aquesta guia, pretenem posar a l'abast de les treballadores i treballadors públics eines i orientacions per fomentar una participació ciutadana significativa i efectiva com a element vertebrador de l'acció del Govern. Aquest document és una invitació a entendre la participació ciutadana com una eina transformadora que millora la gestió pública i reforça el vincle entre la societat i les institucions, i que afavoreix la confiança i la cooperació mútua. La participació ciutadana no només enforteix el vincle entre la ciutadania i les institucions, sinó que també és un procés d'aprenentatge i creixement col·lectiu que capacita les persones per implicar-se activament en els reptes que afrontem com a societat i enriqueix tant les persones com les institucions. Mitjançant aquest exercici cívic es fomenta la reflexió, l'empatia i el diàleg, i es promou un compromís més conscient i responsable amb el futur del nostre entorn.

Per això, és fonamental que les iniciatives, els projectes o les polítiques públiques que impacten directament en la ciutadania es construeixin amb la seva implicació activa. Junts podem trobar solucions innovadores als reptes d'una Andorra en canvi constant, on les necessitats de les persones estiguin sempre al centre de l'acció governamental. La participació ciutadana permet apropar l'Administració a la societat, i enriquir la presa de decisions amb solucions més ajustades a les necessitats reals. Aquesta col·laboració és la base d'un govern transparent, responsable i obert que treballa per una Andorra millor, on totes les veus compten. Junts podem fer front als reptes d'avui amb la seguretat de construir un futur més sostenible, inclusiu i participatiu. Aquest és el nostre compromís: avançar com a societat, treballant colze a colze, amb la certesa que només junts podem aconseguir el millor per al nostre país.

Us animem a reflexionar sobre com, des del vostre àmbit de competència, podeu posar a l'abast de la ciutadania mecanismes i espais que fomentin una participació activa i inclusiva. Penseu en les necessitats específiques del vostre sector, en les polítiques o els projectes que gestioneu, i en com poden beneficiar-se d'una implicació més directa de la ciutadania. La participació ciutadana no només reforça la legitimitat de les accions públiques, sinó que també aporta valor afegit mitjançant idees, perspectives i propostes que poden enriquir i millorar la presa de decisions. La vostra experiència i coneixement són clau per identificar i activar iniciatives que responguin a les necessitats de la societat, assegurant que cada veu compti i que l'acció del Govern esdevingui cada cop més un reflex de les aspiracions de totes les persones.

Mariona Cadena Dolsa

Secretària d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana

Introducció

La guia que teniu a les mans ofereix orientacions pràctiques per entendre i aplicar el Reglament de participació ciutadana i s'ha concebut com una eina d'acompanyament per al personal de l'Administració pública interessat a impulsar experiències de participació en el marc de les polítiques públiques dels seus àmbits de competència.

Les democràcies contemporànies han evolucionat cap a enfocaments de governança que reconeixen la necessitat d'integrar la ciutadania en la presa de decisions, ja que la seva implicació activa enforteix la legitimitat institucional i permet prendre millors decisions, basades en la intel·ligència col·lectiva. En un context marcat per una creixent complexitat social, la incorporació de la ciutadania en els processos de decisió no només contribueix a millorar la gestió pública, sinó que també permet dissenyar respostes més ajustades a les necessitats i als reptes socials actuals. Aquest enfocament exigeix un canvi de paradigma en l'actuació de les administracions públiques, que han d'evolucionar cap a estructures més obertes, col·laboratives i deliberatives, en què la ciutadania sigui part activa en la formulació i implementació de les polítiques públiques.

La participació ciutadana no és estàtica ni uniforme. Més enllà de les normatives i metodologies establertes, un dels principis fonamentals de la participació és la seva capacitat d'adaptació a la diversitat de problemàtiques, actors i contextos en què es desenvolupa. No existeixen fórmules úniques ni rígides per garantir la qualitat d'aquestes experiències, sinó que cada iniciativa ha de trobar els mecanismes més adequats per fomentar el diàleg i la deliberació col·lectiva. Això també implica que no hi ha una única manera d'aplicar el Reglament de participació ciutadana, sinó que aquest ha de ser un marc flexible que permeti dissenyar processos ajustats a cada realitat.

Per tant, amb aquesta guia no es pretén imposar una única manera de fer participació ciutadana, sinó posar a disposició una sèrie de criteris i eines que facilitin la planificació i l'execució d'iniciatives de participació en l'àmbit institucional. Es tracta d'una aproximació pràctica que pretén ajudar els equips promotors a definir objectius clars, identificar els agents implicats, escollir les metodologies més adequades i garantir un retorn efectiu a la ciutadania.

L'estructura que trobareu en les pàgines següents segueix una lògica progressiva. En primer lloc, es contextualitza el marc normatiu i conceptual de la participació ciutadana. A continuació, es desenvolupen les etapes clau per planificar i executar un procés participatiu amb garanties. També s'hi inclou un apartat d'exemples de casos pràctics que il·lustren la diversitat de contextos i formats en què es poden desenvolupar aquests processos, i que proporcionen referències útils i inspiradores. Finalment, trobareu el resum de la fitxa de brífig, que us permetrà organitzar i estructurar qualsevol experiència participativa.

Aquesta iniciativa s'emmarca en una estratègia més àmplia per consolidar un model de participació ciutadana basat en el diàleg i la deliberació, amb la voluntat de dotar el Govern d'eines per impulsar una participació ciutadana de qualitat que enriqueixi les polítiques públiques. D'aquesta manera, aquesta guia forma part d'un conjunt més ampli de materials que el Govern elabora i revisa periòdicament per enfortir la governança i la implicació ciutadana en la presa de decisions. A més, els equips promotors poden comptar en tot moment amb el suport tècnic del Departament de Participació Ciutadana per resoldre dubtes i garantir l'èxit de qualsevol procés participatiu.

Objectius de la guia

Aquesta guia té la voluntat de dotar el personal de l'Administració pública d'una eina estructurada que faciliti la comprensió i l'aplicació efectiva de la participació ciutadana que estableix el marc legal vigent. Pretén ser un document de referència, pràctic i accessible, que ajudi a garantir una implementació eficient i coherent de la participació ciutadana en tots els nivells de l'Administració, mitjançant una explicació clara i precisa dels seus elements clau i de les eines disponibles.

Els objectius específics d'aquesta guia són:

Millorar la gestió de la participació ciutadana:

Dotar l'Administració d'eines que permetin optimitzar la gestió dels processos participatius, des de la convocatòria fins al seguiment dels resultats, i promoure l'eficiència i la transparència en totes les fases.

Proporcionar orientacions pràctiques:

Oferir pautes concretes per planificar, organitzar i executar processos de participació ciutadana, incloent-hi els passos que s'han de seguir, els recursos necessaris i els criteris de qualitat que cal tenir en compte en cada fase del procés.

Fomentar la coordinació interna:

Facilitar la col·laboració entre els diferents departaments i nivells de govern per assegurar que els processos participatius siguin coherents, inclusius i eficaços.

Clarificar les responsabilitats de l'administració:

Proporcionar una descripció detallada dels rols i deures del personal públic en la promoció, gestió i suport dels processos participatius, assegurant que es compleixin els requisits legals i normatius.

Importància de la participació ciutadana

La participació ciutadana és un pilar fonamental per al bon funcionament de les democràcies modernes. A través de la participació, la ciutadania pot influir de manera directa o indirecta en les decisions públiques que afecten la seva vida quotidiana i el desenvolupament del país. Aquesta implicació activa no només fomenta més transparència i legitimitat en l'acció governamental, sinó que també contribueix a la cohesió social i a la construcció d'una societat més inclusiva i compromesa.

Els mecanismes de participació permeten a l'Administració pública recollir diverses perspectives i opinions, i enriquir la presa de decisions amb solucions més equitatives i adequades a les necessitats reals de la ciutadania. A més, la participació ciutadana ajuda a reduir la distància entre la ciutadania i les institucions, i promou una relació de confiança i corresponsabilitat. En última instància, la participació no només afavoreix una millor governança, sinó que també empodera la ciutadania i reforça i millora els principis democràtics.

El rol de l'administració en la participació ciutadana

L'Administració pública té un paper essencial en la promoció, coordinació i execució dels processos i altres mecanismes de participació ciutadana. Com a garant del marc legal i dels drets dels ciutadans, l'Administració ha de crear i gestionar les condicions necessàries per facilitar una participació efectiva i equitativa. Això inclou proporcionar informació clara i accessible, establir canals de participació adequats, i assegurar la transparència i el retorn dels resultats a la ciutadania.

L'Administració ha de treballar per fomentar la implicació ciutadana de manera proactiva i convidar tots els sectors de la societat a participar en aquests processos, i garantir que les veus més diverses i vulnerables també siguin escoltades. Alhora, l'Administració ha d'assegurar-se que, quan es duen a terme processos participatius, es condueixin de manera rigorosa, amb respecte pels principis de legalitat i eficàcia, i que els resultats finals tinguin un impacte tangible en la política pública.

Marc legal de la participació ciutadana

El conjunt normatiu de la participació ciutadana a Andorra es basa en la Llei 33/2021 de transparència, accés a la informació pública i govern obert i en el Reglament de participació ciutadana (Decret 444/2022).

Aquests documents garanteixen el dret de la ciutadania a participar en les decisions públiques i estableixen les bases per fomentar la transparència i el diàleg entre les institucions i la societat.

Llei

Llei 33/2021

La Llei 33/2024 reconeix la participació ciutadana com un dret fonamental i insta les administracions a facilitar la implicació activa de la ciutadania en la definició de les polítiques públiques més rellevants, promovent la transparència i l'accés a la informació pública.

Reglament

Decret 444/2022

El Decret 444/2022 desenvolupa les directrius de la Llei i proporciona instruments específics per a la participació, com els processos participatius, les audiències ciutadanes i la plataforma digital Visc.ad. També estableix òrgans permanents, com la Visura Ciutadana o la Comissió Operativa de Participació Ciutadana, per coordinar i supervisar les iniciatives participatives.

https://www.bopa.ad/bopa/033141/Documents/CGL20211222_11_55_16.pdf

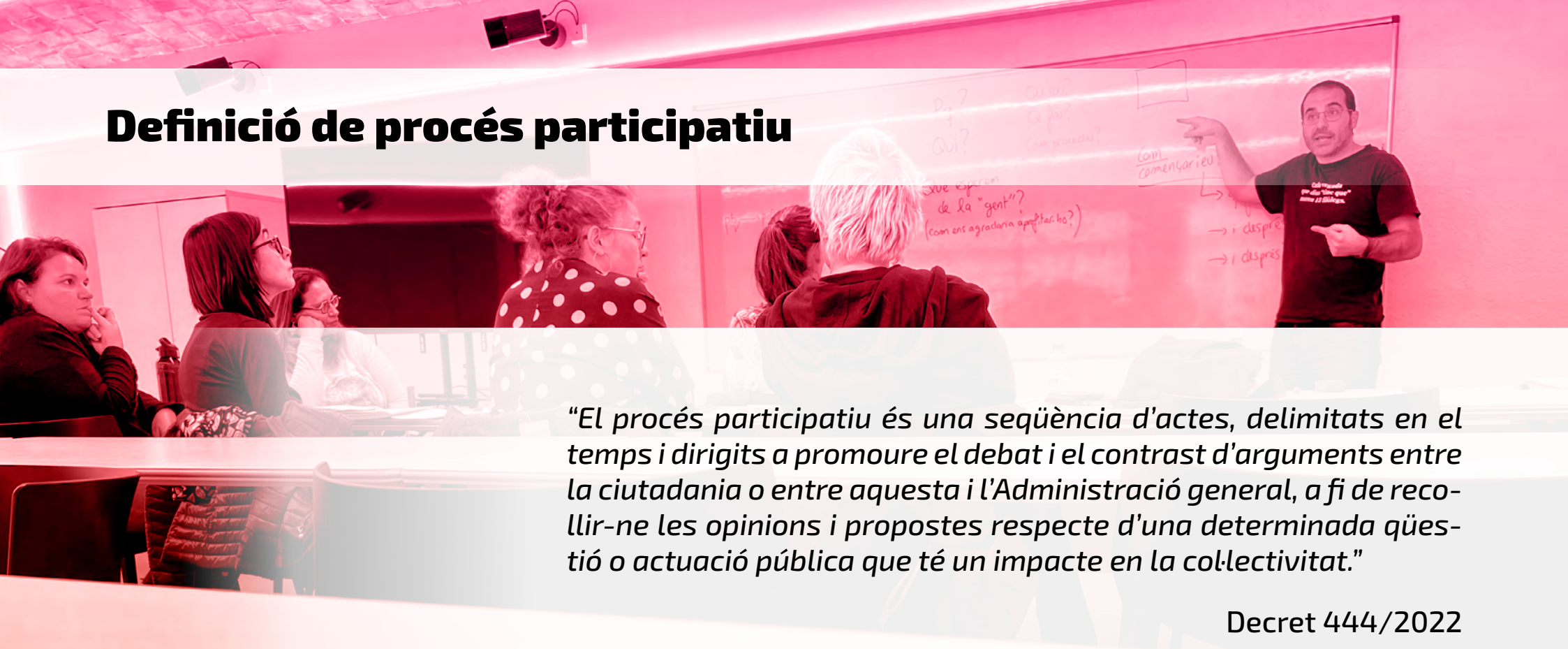
https://www.bopa.ad/bopa/034129/Documents/GD20221031_08_39_48.pdf

Definició de la participació ciutadana

"[...] És el dret a intervenir en les polítiques públiques, de forma directa o indirecta, a través de la deliberació i la cerca de consens, per mitjà de propostes i suggeriments de la ciutadania davant l'Administració general i els òrgans que en depenen o que es troben sota la seva direcció, a través dels processos de participació ciutadana, òrgans, mitjans i canals de participació. [...]"

Llei 33/2021

Definició de procés participatiu

"El procés participatiu és una seqüència d'actes, delimitats en el temps i dirigits a promoure el debat i el contrast d'arguments entre la ciutadania o entre aquesta i l'Administració general, a fi de recollir-ne les opinions i propostes respecte d'una determinada qüestió o actuació pública que té un impacte en la collectivitat."

Decret 444/2022

Iniciativa institucional - Iniciativa ciutadana

La participació ciutadana a Andorra pot ser impulsada tant per les institucions com per la mateixa ciutadania, i reflecteix una col·laboració activa i recíproca entre el Govern i la societat. Les iniciatives institucionals són les que promou el Govern per a la definició de polítiques públiques i l'elaboració de plans i programes generals. D'altra banda, la iniciativa ciutadana ofereix als individus, entitats o col·lectius la possibilitat de proposar accions concretes d'interès públic i general, i fomenta una participació directa i motivada en els assumptes públics.

Iniciativa institucional

Processos promoguts pel Govern o per entitats dependents o adscrites a l'Administració general

"El Govern, a través dels seus ministeris i departaments corresponents, inicia els processos per a l'elaboració de plans i programes de caràcter general i defineix les polítiques públiques més rellevants seguint els procediments establerts en l'apartat del processos participatius."

Iniciativa ciutadana

A proposta de la ciutadania (persona, entitat o col·lectiu)

"La iniciativa ciutadana és la forma de participació que s'inspira en els principis i en els drets de petició i en la proposta ciutadana, per la qual els ciutadans i ciutadanes sol·liciten de forma raonada i motivada al Govern que porti a terme una determinada actuació de la seva competència, que sigui d'interès públic i general."

Principis rectors de la participació ciutadana

Els principis rectors estableixen les bases per garantir que la participació ciutadana sigui inclusiva, accessible i transparent. Aquests principis orienten la interpretació i aplicació del Reglament de participació ciutadana, i asseguren que tant l'Administració com la ciutadania actuïn amb eficàcia, bona fe i respecte envers els drets i la diversitat de tota la població. Són pautes fonamentals que guien l'actuació pública per facilitar la implicació de la ciutadania en la presa de decisions, i promouen una democràcia participativa que enforteixi el vincle entre la societat i les institucions.

Principis rectors de la participació ciutadana

Idoneïtat: iniciar processos de participació quan sigui pertinent segons les circumstàncies i l'interès públic.

Universalitat: dret de participació per a tota la ciutadania, considerant la diversitat social, generacional i econòmica.

Transversalitat: incorporar la participació ciutadana en tots els nivells d'aplicació del Reglament.

Transparència: proporcionar informació accessible per a la participació de manera proactiva.

Veracitat: assegurar que la informació pública sigui precisa, fiable i completa.

Eficàcia: cooperació entre l'Administració i la ciutadania per garantir la utilitat i viabilitat dels processos participatius.

Temporalitat: emmarcar la participació dins d'un temps adequat per al procés.

Intel·ligibilitat: facilitar la comprensió dels processos de participació de manera que siguin clars i senzills.

Garantia: incorporar la perspectiva de gènere i altres garanties en el procés d'elaboració de les polítiques públiques.

Accessibilitat: evitar la discriminació tecnològica i adaptar els mitjans per garantir la inclusió.

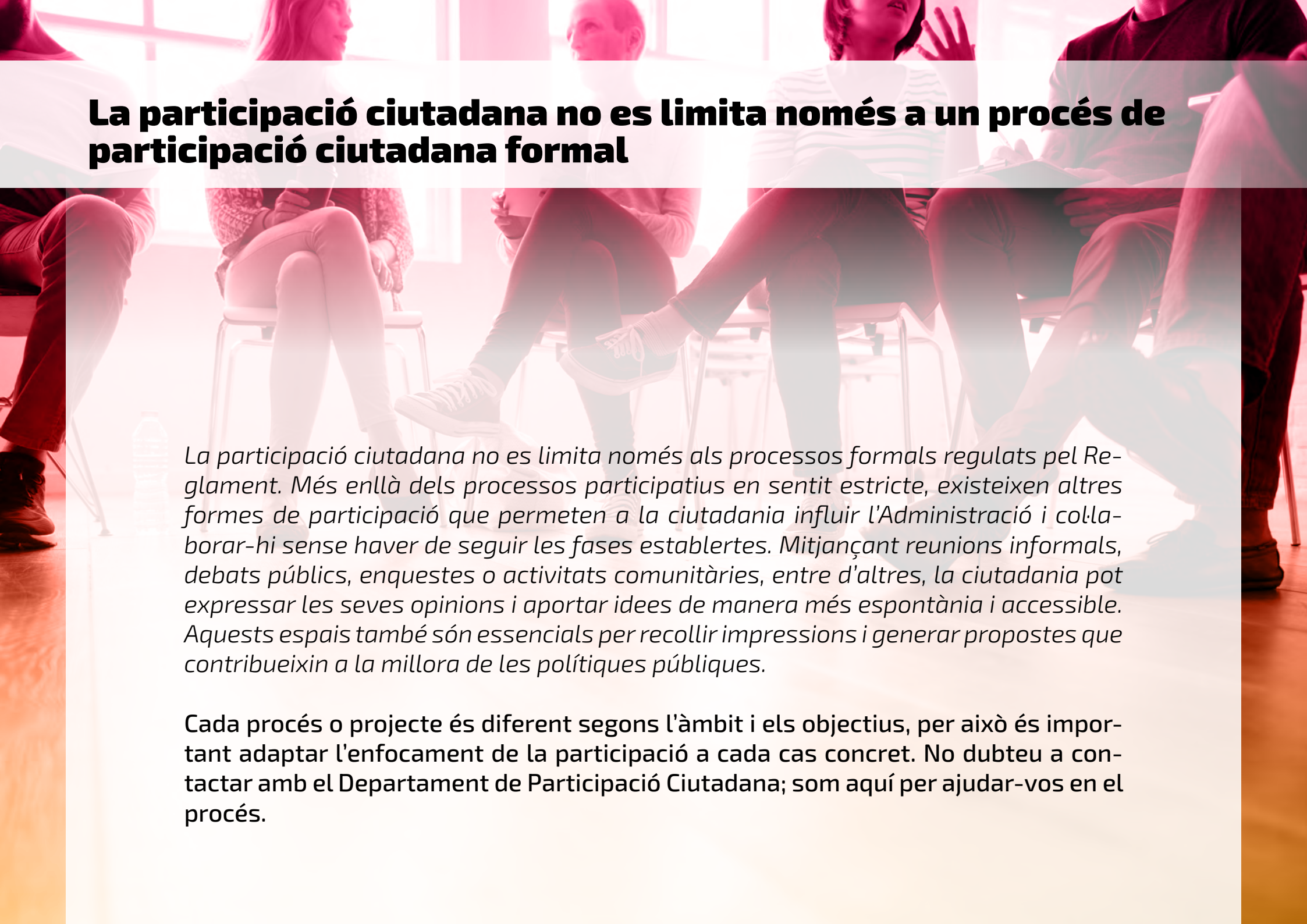
Govern democràtic: facilitar la interacció entre la ciutadania i l'Administració per a la presa de decisions.

Retiment de comptes: informar sobre les accions dutes a terme en la gestió de les polítiques públiques.

Bona fe: actuar amb bona fe i lleialtat entre la ciutadania i l'Administració.

Igualtat i no-discriminació: assegurar la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat universal en els processos participatius.

Vertebració social: promoure la participació activa i organitzada de totes les persones i entitats per enfortir la democràcia social.

A group of people are sitting in a circle on chairs, engaged in a discussion or meeting. The image is overlaid with a semi-transparent red and orange gradient. The text is white and bold.

La participació ciutadana no es limita només a un procés de participació ciutadana formal

La participació ciutadana no es limita només als processos formals regulats pel Reglament. Més enllà dels processos participatius en sentit estricte, existeixen altres formes de participació que permeten a la ciutadania influir l'Administració i col·laborar-hi sense haver de seguir les fases establertes. Mitjançant reunions informals, debats públics, enquestes o activitats comunitàries, entre d'altres, la ciutadania pot expressar les seves opinions i aportar idees de manera més espontània i accessible. Aquests espais també són essencials per recollir impressions i generar propostes que contribueixin a la millora de les polítiques públiques.

Cada procés o projecte és diferent segons l'àmbit i els objectius, per això és important adaptar l'enfocament de la participació a cada cas concret. No dubteu a contactar amb el Departament de Participació Ciutadana; som aquí per ajudar-vos en el procés.

Abans de començar... reflexionem i dissenyem

Quin format cal triar?

Trieu l'eina segons l'abast i el públic objectiu

Considereu si necessiteu una eina per arribar a un públic ampli o a grups reduïts, i si és més pràctica una eina digital o presencial. Les reunions, els tallers o les audiències són opcions que cal valorar segons la interacció desitjada.

Com podeu guiar el procés?

Escolliu la metodologia en funció del tipus de procés

La metodologia ha de definir la seqüència d'activitats i assegurar una estructura clara. Opteu per mètodes de deliberació, consulta o anàlisi, segons si el procés busca consens, recollir idees o aprofundir en temes específics.

Com podeu motivar la participació?

Seleccioneu dinàmiques que activin la participació

Les dinàmiques han de motivar i facilitar la interacció dels participants, i adaptar-se al nivell d'implicació que voleu aconseguir. Utilitzeu tècniques que estimulin la creativitat, el debat o el retorn (*feedback*) immediat, per mantenir l'interès al llarg del procés.

Format i modalitats

Són els vehicles o formats específics que faciliten la interacció amb la ciutadania. Aquestes eines inclouen formats concrets com, per exemple, tallers, reunions de poble, aplicacions mòbils, fòrums i exposicions interactives. Les eines són l'estructura o els mitjans pràctics mitjançant els quals s'executa la participació. Aquestes eines proporcionen el suport necessari perquè el procés participatiu prengui forma de manera tangible.

Metodologies

Són els mètodes o enfocaments que defineixen com s'apliquen les eines de manera estructurada i coherent. Les metodologies determinen els passos, els criteris i les tècniques per portar a terme la participació de manera efectiva. Les metodologies fan que el procés sigui organitzat i alineat amb els objectius participatius.

Dinàmiques

Representen les activitats i interaccions específiques dissenyades per fomentar la col·laboració, la creativitat i la reflexió durant els processos participatius. Les dinàmiques inclouen tècniques com la pluja d'idees (*brainstorming*), mapes mentals o la "marató d'idees" i són útils per crear un entorn participatiu actiu i estimular la implicació. Les dinàmiques es fan servir per motivar els participants, i facilitar la generació d'idees o la deliberació col·lectiva.

Estructures i formats de la participació ciutadana

Aquesta aproximació permet adaptar el procés segons l'objectiu i la profunditat de la interacció necessària, des de consultes ràpides fins a diàlegs constants. La combinació de formats i metodologies assegura una participació ciutadana diversa i flexible, que respon a les necessitats de cada projecte o política pública. Aquests formats no només difereixen en la seva durada i periodicitat, sinó que també representen diferents dimensions del diàleg i la interacció ciutadana:

Canals puntuals

= Consulta

Els canals puntuals són mecanismes de participació que s'activen en un moment concret per recollir aportacions o opinions ciutadanes de manera específica i limitada en el temps. Aquests formats comencen i acaben en un període curt, i faciliten la interacció ràpida en temes que necessiten un retorn (*feedback*) immediat. Són ideals per recollir una àmplia varietat d'idees i opinions en un espai concret de temps, especialment útil en qüestions d'interès general. Aquesta modalitat és molt eficaç quan es requereix una resposta àgil, com per exemple en una reunió sobre una política pública imminent o en una jornada de participació específica.

Processos participatius

= Deliberació

Els processos participatius s'estableixen com una seqüència d'actes en un període de temps concret i ben definit, amb un principi i una fi raonables. Aquests processos es desenvolupen en diverses fases, incloent-hi la presentació d'informació, el debat i el retorn de resultats. Aquest format és ideal per a la deliberació col·lectiva, en què es busca generar consens o trobar solucions compartides. A través d'aquest procés, la ciutadania pot participar en diferents sessions de debat i discussió, i crear espais per a l'intercanvi d'idees i la reflexió conjunta amb l'objectiu d'assolir acords. La deliberació col·lectiva és especialment útil en projectes amb un impacte social ampli, en què l'objectiu és arribar a solucions que tinguin el suport i la implicació de diversos actors.

Òrgans de participació

= Diàleg estable

Els òrgans de participació són estructures més estables o creades *ad hoc*, amb una voluntat de regularitat i continuïtat en el temps. La seva funció principal és mantenir un diàleg i col·laboració constants amb la ciutadania. Són òrgans que poden contenir diversos punts de participació i adaptacions al llarg del temps, segons les necessitats socials. Dins d'aquests òrgans trobem per exemple nombroses taules nacionals o la Visura Ciutadana, que són especialment útils per obtenir un retorn (*feedback*) detallat i constant d'un grup reduït o d'un sector específic de la població. Proporcionen una interacció profunda amb representants de la societat civil, experts o grups d'interès, i permeten un flux d'informació continu que enriqueix les polítiques i decisions públiques.

Planificació i execució de processos participatius

La planificació i execució dels processos participatius són fases fonamentals per garantir que la ciutadania pugui participar de manera activa i efectiva en les decisions públiques. Aquestes etapes asseguren que els processos es desenvolupin de forma ordenada, amb claredat en els objectius, i que es mantingui un diàleg transparent i constant amb la ciutadania.

Per garantir l'èxit dels processos participatius, és essencial seguir un esquema clar que integri les diverses fases del procés, i que compti amb el suport tècnic i logístic adequat per part de l'Administració. Per facilitar aquesta tasca, al final d'aquesta guia trobareu una fitxa de brínging per ajudar-vos a estructurar i planificar els vostres processos. A més, podeu comptar amb el suport tècnic i l'assessorament del Departament de Participació Ciutadana per assegurar-vos una implementació correcta dels projectes que inicieu. A continuació, es descriuen les fases principals i els elements clau per executar correctament els processos participatius.

Planificació

La planificació és fonamental en el disseny i la implementació de qualsevol procés participatiu, ja que permet definir les diverses etapes amb fites temporals clares. Un calendari detallat amb dates específiques per a cada fase és crucial per assegurar una execució efectiva i una bona coordinació. Això garanteix que tant el personal administratiu com la ciutadania que participa en el procés comprenguin la temporalitat de les activitats i els objectius que cal assolir.

Establir un calendari facilita la previsió dels recursos, assegura la disponibilitat dels responsables clau i evita endarreriments. També proporciona una guia estructural que permet la comunicació clara i la planificació informada per a la ciutadania. A més, ajuda a identificar punts de control per avaluar el progrés i fer ajustos, si és necessari.

La programació ha de ser realista i flexible, amb marges per abordar eventualitats. Uns terminis adequats entre les fases garanteixen que les aportacions dels participants siguin processades i integrades correctament, i fomenten la confiança en el procés.

Una planificació temporal precisa és essencial per evitar improvisacions i mantenir un ritme constant, i assegura la fluïdesa del procés i un entorn en què totes les parts se sentin valorades i compromeses.

Fases d'un procés participatiu

Planificació: la fase de planificació és el punt de partida de qualsevol procés participatiu. Durant aquesta etapa es defineixen els objectius específics del procés, els recursos necessaris, el calendari i els actors implicats. També es configura el Grup Motor, que és l'òrgan responsable de coordinar, gestionar i supervisar tot el procés. Una correcta planificació garanteix que el procés sigui inclusiu, transparent i adaptable a les necessitats del context en què es desenvolupa.

Informació: la fase d'informació consisteix a fer arribar a la ciutadania tota la documentació i les dades necessàries perquè els participants puguin formar-se una opinió informada sobre els temes que es debaten. La transparència i claredat en la informació són clau per generar confiança en el procés i assegurar una participació activa i informada. Aquesta informació ha d'estar adaptada a la ciutadania que participa en el procés, i ha d'incorporar elements gràfics que en facilitin la comprensió i evitar tecnicismes innecessaris. Els canals utilitzats poden ser diversos, des de mitjans digitals fins a sessions informatives presencials.

Debat: aquesta fase és el cor del procés participatiu. En el debat, la ciutadania té l'oportunitat d'expressar les seves opinions, plan-

tejar propostes i dialogar amb l'Administració i altres actors implicats. És important utilitzar metodologies adequades que afavoreixin la inclusió de totes les veus, i promoure un intercanvi d'idees respectuós i constructiu. El Grup Motor té la responsabilitat de garantir que es recullin totes les aportacions de manera rigorosa.

Retorn: un cop finalitzada la fase de debat, és crucial que l'Administració faci un retorn de les conclusions i resultats a la ciutadania. Aquest retorn ha de ser clar i transparent, i ha d'explicar com s'han valorat les aportacions i quines decisions s'han pres. El retorn pot fer-se a través de la publicació d'informes, sessions de retroacció (feedback) o altres mitjans que assegurin que la ciutadania se sent escoltada i reconeguda en el procés.

Seguiment: la fase de seguiment garanteix que les decisions preses com a resultat del procés participatiu es portin a terme i tinguin un impacte real. Aquesta fase inclou l'avaluació dels resultats i la seva implementació, així com la mesura del compliment dels objectius establerts. És fonamental mantenir una comunicació constant amb la ciutadania durant aquesta etapa, informar-los dels avenços i resoldre possibles qüestions o dubtes que puguin sorgir.

Reflexió prèvia i disseny

La reflexió prèvia i el disseny són etapes essencials per garantir l'èxit d'un procés de participació ciutadana. En aquesta fase inicial, es defineixen els objectius, es clarifiquen les motivacions i es determinen els recursos i les metodologies més adequades per a l'execució del projecte. La Llei 33/2021 de transparència, accés a la informació pública i govern obert, juntament amb el Reglament de participació ciutadana, estableixen el marc normatiu per assegurar la intervenció activa de la ciutadania en les polítiques públiques, i promouen la col·laboració i el diàleg entre la societat i les administracions.

Amb l'objectiu de facilitar una planificació ordenada i estructurada, la fitxa de definició de projecte o procés de participació ciutadana serveix com a brífig inicial. Aquesta eina, el contingut de la qual trobareu a l'annex d'aquesta guia, orienta el personal de l'Administració en l'organització dels processos, establint criteris per definir objectius clars, identificar els agents implicats i dissenyar un calendari d'execució. Així mateix, ajuda a anticipar possibles limitacions, gestionar les expectatives i garantir que les aportacions de la ciutadania s'integrin de manera efectiva en les polítiques públiques. Però, abans de començar, sempre és bo preguntar-se el següent:

Què?

S'ha de definir clarament l'objectiu del procés participatiu. Cal determinar quina política, actuació o projecte es vol millorar, implementar o avaluar mitjançant la participació ciutadana.

Com?

S'han d'establir les metodologies i dinàmiques que cal utilitzar, com ara tallers, enquestes, reunions de poble o grups de treball o de debat. Cal seleccionar les eines més adequades per facilitar la participació i assegurar que el procés sigui inclusiu i accessible.

Quan?

Cal fixar el calendari del procés, amb dates clares per a cada fase (planificació, informació, debat, retorn i seguiment). És important tenir en compte la durada estimada de cada fase per garantir un desenvolupament fluid.

Qui?

Cal identificar els agents implicats, com la ciutadania, les entitats, els experts, els representants polítics i els tècnics de l'Administració. S'ha d'establir un grup motor responsable de la coordinació i seguiment.

Per a què?

Cal clarificar les motivacions del procés. S'ha d'explicar què es vol aconseguir amb la participació ciutadana i quins beneficis s'esperen obtenir en termes de millora de polítiques públiques o accions concretes.

On?

Cal decidir els espais físics o virtuals on es desenvoluparà el procés, segons el format més adequat (presencial, en línia o mixt). Els espais han de ser accessibles i còmodes per als participants.

Quant?

Cal determinar els recursos necessaris, incloent-hi els recursos humans, materials, tecnològics i econòmics. Això inclou la previsió de despeses per a la dinamització, el lloguer d'espais, els materials, la comunicació, etc.

Recomanacions per al disseny d'un procés de participació

El disseny adequat d'un procés de participació ciutadana és fonamental per garantir que la ciutadania pugui implicar-se de manera efectiva i que el resultat del procés sigui útil per a l'Administració pública. Per assegurar l'èxit d'un procés participatiu, és necessari planificar-lo amb cura, tenint en compte factors com la inclusió, la transparència i l'accessibilitat. A continuació es presenten algunes recomanacions clau per al disseny d'un procés participatiu:

Clarificar els objectius del procés

Abans d'iniciar qualsevol procés participatiu, és essencial tenir clars els objectius que es volen assolir. Definir si el procés busca recollir propostes, generar debat, avaluar una política pública o altres objectius específics ajudarà a estructurar el procés de manera adequada.

A més, aquests objectius s'han de comunicar de forma clara a la ciutadania perquè els participants entenguin la seva contribució i el paper que poden tenir en el procés.

Assegurar la moderació i el seguiment del debat

Durant la fase de debat, és fonamental que el procés estigui ben moderat per garantir que totes les veus siguin escoltades i que es mantingui un clima de respecte i col·laboració.

El Grup Motor o un equip moderador professional han d'encarregar-se de dirigir el debat, i assegurar-se que no s'imposin opinions ni es generin dinàmiques excloents.

Definir el públic objectiu

Identificar quins grups de la societat estan afectats per la qüestió que cal tractar i assegurar-se que tots els interessats puguin participar-hi és fonamental per garantir un procés inclusiu i representatiu.

És important tenir en compte la diversitat social, econòmica, generacional i territorial, i adaptar els canals de participació perquè siguin accessibles per a tothom.

Fomentar la participació activa

Per garantir una participació ciutadana activa, és útil implementar estratègies que incentivin la implicació. Això pot incloure campanyes de sensibilització, l'organització d'actes informatius o l'ús de formats participatius creatius que facilitin l'expressió d'idees de manera oberta i innovadora (com maratons d'idees o tallers col·laboratius).

També es poden establir mecanismes perquè la ciutadania aportï idees de manera anònima, si així ho prefereix.

Garantir la transparència i la informació prèvia

Un procés participatiu exitós depèn d'una informació prèvia clara i accessible. L'Administració ha de proporcionar als participants totes les dades i materials necessaris perquè puguin formar-se una opinió informada. La informació ha d'estar adaptada a les persones participants, i s'han d'evitar tecnicismes innecessaris.

Això inclou la publicació d'informes, documents de context i qualsevol altra informació rellevant, tant en formats digitals com en altres mitjans que n'assegurin la difusió a tota la ciutadania.

Preveure un retorn efectiu a la ciutadania

Un dels aspectes més importants per mantenir la confiança en els processos participatius és garantir que les aportacions de la ciutadania tinguin un retorn clar i efectiu. Això implica que, un cop finalitzat el procés de debat, l'Administració assumeixi el compromís de comunicar com s'han gestionat les propostes presentades. Aquesta comunicació ha d'incloure quines propostes han estat acceptades, quines s'han rebutjat i les raons que justifiquen aquestes decisions.

Escollir les eines i els canals adequats

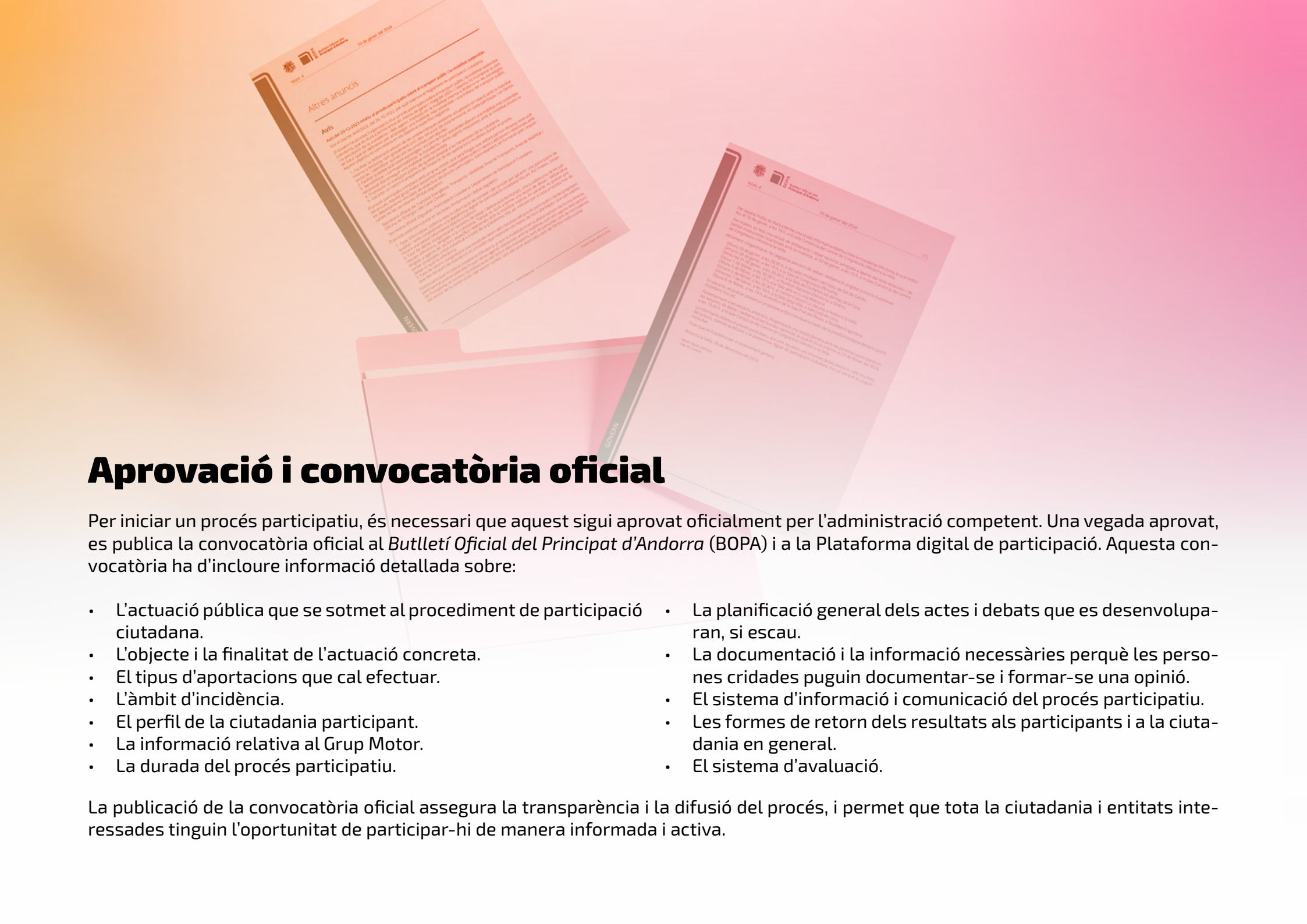
A l'hora de dissenyar un procés de participació, és important seleccionar les eines i els canals més adequats per garantir una participació activa i diversa. Alguns exemples inclouen tallers participatius, audiències públiques, enquestes, grups de debat o la plataforma digital de participació ciutadana www.visc.ad.

Les eines seleccionades han de ser adaptables a les necessitats del públic objectiu i garantir la participació tant presencial com en línia, segons correspongui.

Avaluar els resultats i el procés

Un bon disseny d'un procés participatiu ha d'incloure una fase d'avaluació que permeti valorar tant els resultats com l'eficàcia del procés en si. Aquesta avaluació pot basar-se en indicadors objectius, com el nombre de participants, la diversitat de les opinions recollides o la implementació efectiva de les propostes.

A més, és recomanable recollir opinions dels mateixos participants sobre el desenvolupament del procés per detectar punts de millora de cara a futurs processos.

Aprovació i convocatòria oficial

Per iniciar un procés participatiu, és necessari que aquest sigui aprovat oficialment per l'administració competent. Una vegada aprovat, es publica la convocatòria oficial al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra* (BOPA) i a la Plataforma digital de participació. Aquesta convocatòria ha d'incloure informació detallada sobre:

- L'actuació pública que se sotmet al procediment de participació ciutadana.
- L'objecte i la finalitat de l'actuació concreta.
- El tipus d'aportacions que cal efectuar.
- L'àmbit d'incidència.
- El perfil de la ciutadania participant.
- La informació relativa al Grup Motor.
- La durada del procés participatiu.
- La planificació general dels actes i debats que es desenvoluparan, si escau.
- La documentació i la informació necessàries perquè les persones cridades puguin documentar-se i formar-se una opinió.
- El sistema d'informació i comunicació del procés participatiu.
- Les formes de retorn dels resultats als participants i a la ciutadania en general.
- El sistema d'avaluació.

La publicació de la convocatòria oficial assegura la transparència i la difusió del procés, i permet que tota la ciutadania i entitats interessades tinguin l'oportunitat de participar-hi de manera informada i activa.

Alguns instruments que et poden inspirar

Existeixen altres instruments que poden ser utilitzats per afavorir la participació activa de la ciutadania en la presa de decisions públiques. Aquests instruments es poden adaptar a diferents contextos i necessitats, i poden ser implementats per complementar els processos participatius més estructurats.

El gran debat

El gran debat és un esdeveniment públic obert a la ciutadania en el qual es discuteixen temes de gran rellevància per al país o una comunitat específica. Es tracta d'una eina que facilita el diàleg obert i la confrontació d'idees entre ciutadans, representants de l'Administració i experts.

La reunió de poble

Aquestes reunions són trobades públiques en les quals es presenten projectes o es recullen opinions i suggeriments de la comunitat. Són un canal directe de diàleg entre els ciutadans i els responsables polítics.

Pressupostos participatius

Els pressupostos participatius són una eina de participació mitjançant la qual la ciutadania pot decidir directament sobre una part del pressupost públic. A través d'aquest mecanisme, la ciutadania pot presentar i votar propostes de projectes que s'han de finançar amb recursos públics.

Sondejos i enquestes no vinculants

Els sondejos i les enquestes són eines que permeten recollir l'opinió de la ciutadania sobre un tema específic de manera ràpida i eficient. Tot i que no tenen caràcter vinculant, els seus resultats poden ser útils per a l'Administració per saber l'estat de les inquietuds o preferències de la ciutadania.

Grups de debat

Els grups de debat són sessions en què un grup de persones es reuneixen per discutir sobre un tema específic, i comparteixen opinions i idees. Aquesta eina facilita l'intercanvi d'idees en un entorn controlat i pot servir per generar solucions innovadores.

Tallers

Els tallers són sessions pràctiques en què els participants treballen conjuntament en la resolució d'un problema o en la formulació de propostes sobre un tema concret. Es tracta d'un espai de treball col·laboratiu que pot incloure la participació de la ciutadania, de persones expertes i de personal tècnic de l'Administració.

Manifestos

Els manifestos són declaracions formals de la ciutadania o de col·lectius específics en què es fan públics els seus punts de vista, demandes o propostes en relació amb temes d'interès públic. Són una forma d'expressió col·lectiva que busca influir en la presa de decisions.

Jornades o sessions informatives

Aquestes jornades són trobades organitzades per l'Administració per oferir informació a la ciutadania sobre temes concrets. A més de difondre informació, poden incloure espais per a preguntes i debats.

Fòrums ciutadans o assemblees deliberatives

Els fòrums o les assemblees deliberatives són espais de debat oberts en què la ciutadania pot discutir i deliberar sobre temes d'interès general. L'objectiu és generar un diàleg informat que ajudi a prendre decisions col·lectives de manera informada.

Reunions amb grups específics

Aquestes reunions estan dirigides a sectors específics de la població, com per exemple joves, persones amb discapacitat, entitats o col·lectius, amb l'objectiu de recollir les seves opinions i assegurar que les seves veus siguin escoltades en la planificació de polítiques públiques.

Sessions d'estudi

Les sessions d'estudi són trobades organitzades amb l'objectiu d'analitzar amb profunditat un tema específic, generalment amb la participació d'experts i representants de la ciutadania. Permeten aprofundir en temàtiques complexes abans de prendre decisions.

Portes obertes

Les jornades de portes obertes són activitats en què les institucions públiques obren les seves instal·lacions a la ciutadania, i permeten als ciutadans conèixer de prop el seu funcionament i establir un diàleg directe amb els responsables polítics i tècnics.

Tallers de futur

Els tallers de futur són sessions participatives en què els ciutadans treballen conjuntament per imaginar i definir escenaris futurs en relació amb temes d'interès públic. S'utilitzen tècniques de pensament creatiu i prospectiva per generar propostes a llarg termini.

Marató d'idees

La marató d'idees és un esdeveniment intensiu en què els participants generen idees sobre un tema concret en un període curt de temps. Aquest format està pensat per fomentar la creativitat i la innovació en la formulació de propostes.

Conferències de consens entre ciutadania i experts

Aquestes conferències reuneixen ciutadania i persones expertes per discutir sobre un tema concret amb l'objectiu d'arribar a un consens. La combinació de coneixement tècnic i aportacions ciutadanes permet generar solucions equilibrades i informades.

Reunions deliberatives

Les reunions deliberatives són trobades en què la ciutadania discuteix amb profunditat un tema, amb l'objectiu de valorar diferents punts de vista i generar recomanacions per a l'Administració. Aquestes reunions es caracteritzen per l'ús de tècniques que afavoreixen la reflexió col·lectiva.

Diagnosis participatives

Les diagnosis participatives són processos d'anàlisi en què la ciutadania, juntament amb experts, participen en l'avaluació d'una situació o problema específic per identificar possibles solucions o millores. Aquest tipus de diagnosi busca incloure la veu de la ciutadania en l'anàlisi tècnica.

Hackatons

Les hackatons són esdeveniments intensius en què ciutadania, experts i desenvolupadors col·laboren per resoldre problemes o crear solucions innovadores en un període de temps limitat, generalment entre 24 i 48 hores. Aquesta eina fomenta la creativitat i l'experimentació, especialment en projectes relacionats amb la tecnologia, el medi ambient o la innovació social.

Consultes digitals amb deliberació col·lectiva

Les consultes digitals amb deliberació col·lectiva permeten a la ciutadania debatre en línia abans d'emetre les seves opinions o vots. Els participants poden discutir sobre un tema específic, i influir en les opinions dels altres abans que es prenguin decisions finals. Aquestes consultes busquen trobar solucions consensuades i informades.

Mapes col·laboratius

Els mapes col·laboratius són eines digitals en què la ciutadania pot identificar problemes, necessitats o suggerir millores en el territori a través d'un mapa interactiu. Permet a l'Administració recollir informació localitzada sobre infraestructures o serveis, i planificar accions de millora.

Tècniques de visualització col·lectiva

El *Visual Thinking* utilitza imatges i esquemes per representar idees i facilitar la comprensió de temes complexos. En participació ciutadana, es pot utilitzar per presentar la informació o mostrar visualment les propostes dels participants i així promoure debats més comprensibles i inclusius.

Grups focals o de discussió (*Focus groups*)

Els grups focals són reunions reduïdes en què persones seleccionades d'acord amb criteris que impliquin representativitat discuteixen un tema amb profunditat. Aquest mètode permet a l'Administració obtenir informació detallada sobre opinions concretes abans de llançar una política o un projecte.

Cafès ciutadans

Els cafès ciutadans són trobades informals en què la ciutadania es reuneix en un entorn relaxat per discutir temes d'interès públic amb representants de l'Administració. Fomenta el diàleg obert i facilita la participació de les persones que no assisteixen a reunions formals.

Exposicions interactives

Les exposicions interactives són esdeveniments en què la ciutadania pot interactuar amb informació pública de manera pràctica, sovint a través de pantalles, activitats o jocs. Són útils per presentar projectes públics d'una manera que faciliti la comprensió i la retroacció (*feedback*) immediata.

Gamificació

La gamificació utilitza elements propis del joc, com reptes o concursos, per motivar la participació ciutadana. És especialment útil per involucrar joves en processos participatius, utilitzant mecanismes com recompenses o competicions per fomentar la implicació.

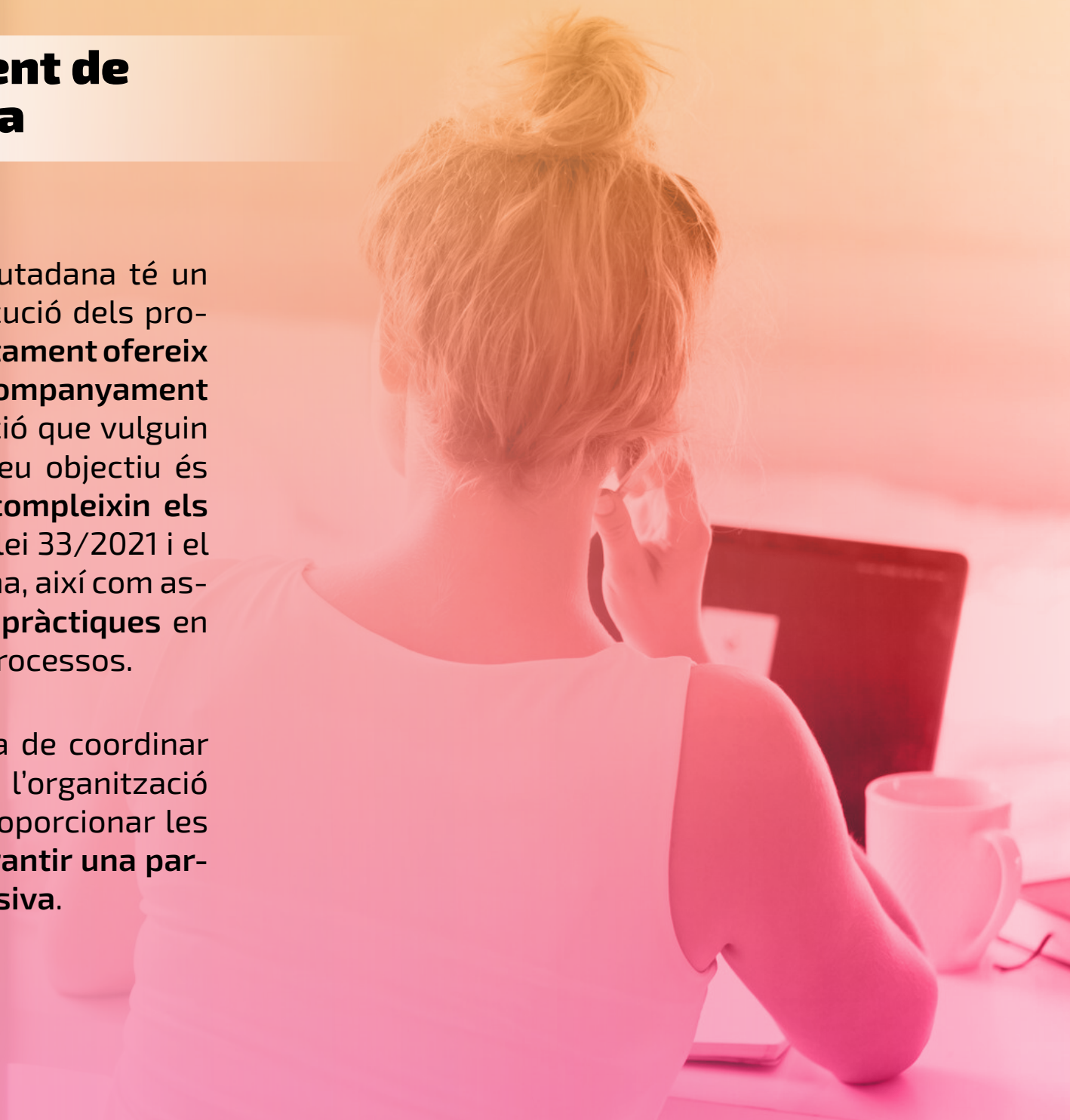
Tècniques de retroacció (*feedback*) ràpida

Les tècniques de retroacció (*feedback*) ràpida permeten recollir opinions de manera àgil, ja sigui a través de votacions electròniques, aplicacions mòbils o targetes de resposta en esdeveniments públics. Aquestes eines són útils per obtenir respostes immediates sobre qüestions concretes en temps real.

Suport del Departament de Participació Ciutadana

El Departament de Participació Ciutadana té un paper clau en la planificació i execució dels processos participatius. **Aquest departament ofereix suport tècnic, assessorament i acompanyament** a totes les unitats de l'administració que vulguin iniciar un procés participatiu. El seu objectiu és **garantir que tots els processos compleixin els requisits legals** establerts per la Llei 33/2021 i el Reglament de Participació Ciutadana, així com assegurar que s'apliquin **les millors pràctiques** en la gestió i desenvolupament dels processos.

El Departament també s'encarrega de coordinar la difusió d'informació, supervisar l'organització de les fases de debat i retorn, i proporcionar les eines i recursos necessaris **per garantir una participació ciutadana efectiva i inclusiva**.

Exemples de casos pràctics

El Departament de Participació Ciutadana ha collaborat i impulsat nombrosos processos que reflecteixen la diversitat de temes abordats pel Govern, que tracten des de la igualtat de gènere i la mobilitat fins a la cultura, la sostenibilitat i el benestar de la infància i l'adolescència. Aquesta tasca ha permès **apropar l'Administració a la ciutadania**, donar veu a la població en qüestions que afecten el seu dia a dia i facilitar una presa de decisions més inclusiva i representativa de les **necessitats de la societat andorrana**.

www.visc.ad

Visc.ad, acrònim de **Visc la Intel·ligència Social i Collectiva**, és la plataforma digital oficial d'Andorra per facilitar la participació ciutadana en la presa de decisions públiques. Aquesta eina permet a la ciutadania implicar-se activament en processos participatius, consultes i altres iniciatives impulsades pel Govern.

Funcionalitats principals

Consultes i enquestes: la ciutadania pot participar en processos consultius sobre temes d'interès general.

Propostes ciutadanes: els usuaris poden presentar iniciatives i idees per millorar les polítiques públiques.

Informació accessible: accés a documentació i resultats de processos participatius per garantir la transparència.

Retorn de resultats: La ciutadania rep informació sobre les accions i decisions preses a partir de les seves aportacions.

Avantatges

Accessibilitat i eficiència: permet que qualsevol persona participi en un procés des de qualsevol lloc i en qualsevol moment, redueix la necessitat de desplaçaments i millora la conveniència per als usuaris. Això optimitza recursos i facilita la gestió dels processos participatius per part de l'Administració.

Gestió simplificada i anàlisi en temps real: la participació digital facilita la recopilació, l'organització i l'anàlisi de les dades de manera immediata, i permet a l'Administració tenir un retorn en temps real i ajustar els processos de forma dinàmica, si cal.

Exemples de casos pràctics

Llibre blanc de la cultura

El Llibre blanc de la cultura d'Andorra, elaborat el 2020, va ser un procés participatiu impulsat pel Govern per definir les línies estratègiques de la política cultural del país. Aquest projecte va involucrar una àmplia representació d'actors culturals, institucions i ciutadania, amb l'objectiu de diagnosticar l'estat de la cultura andorrana i proposar accions per al seu desenvolupament futur.

El procés es va estructurar en diverses fases:

Diagnosi: es va fer una anàlisi exhaustiva de la situació cultural a Andorra, en què es van identificar fortaleses, debilitats, oportunitats i amenaces.

Participació: es van organitzar taules de treball sectorials i fòrums de participació per recollir les aportacions dels diferents agents culturals i de la ciutadania en general.

Propostes: a partir de les aportacions recollides, es van elaborar propostes concretes per millorar i potenciar el sector cultural andorrà.

Priorització: es van establir objectius prioritaris per a la implementació de les propostes, tenint en compte els recursos disponibles i l'impacte esperat.

Aquest procés va culminar amb la publicació del Llibre blanc i la posterior elaboració del Pla estratègic de la cultura, que serveix com a full de ruta per a les polítiques culturals d'Andorra, i que promou la participació activa de la ciutadania i dels agents culturals en la construcció d'un sector cultural dinàmic i sostenible.

Exemples de casos pràctics

Procés participatiu sobre el transport públic i la mobilitat sostenible

El procés participatiu sobre el transport públic i la mobilitat sostenible es va dur a terme a Andorra amb l'objectiu d'incorporar la visió i la percepció de la ciutadania i dels agents implicats en la mobilitat interna en les estratègies futures per aconseguir una mobilitat més sostenible i millorar el transport públic.

Aquest procés es va estructurar en diverses fases:

Fase informativa: es va oferir informació detallada sobre el context i el procés per garantir una participació de qualitat i amb coneixement. Es va fer una sessió informativa oberta a tothom.

Fase de debat: es van organitzar sessions de debat i deliberació territorials a cadascuna de les parròquies d'Andorra, dirigides a la ciutadania, així com una sessió específica per a agents de sectors relacionats amb la mobilitat interna. Parallelament, es van poder presentar propostes individuals a través de la plataforma Visc.ad.

Fase de retorn: es va organitzar una sessió de retorn dels resultats del procés participatiu i de les propostes considerades viables des del punt de vista tècnic i polític.

Els eixos temàtics del debat van incloure:

Transport públic adaptat, competitiu i de qualitat: es va analitzar l'adaptació del transport públic a les necessitats de la ciutadania, i es van identificar mancances i potencialitats.

Mobilitat sostenible, connectada i segura: es va debatre sobre l'impacte de la mobilitat actual en la qualitat de vida, les dificultats per moure's a peu o amb bicicleta, i la connectivitat del país en termes de mobilitat.

Ús del vehicle particular en el nou model de mobilitat: es va discutir com aconseguir un ús més racional del vehicle privat, la necessitat de limitar-ne l'ús i el paper dels aparcaments.

Aquest procés va permetre recollir aportacions valuoses de la ciutadania i dels agents implicats, i va contribuir a definir estratègies futures per a una mobilitat més sostenible a Andorra.

<https://processos.visc.ad/processes/transportpublicimobilitat>

Exemples de casos pràctics

Restauració de béns patrimonials

El Departament de Patrimoni Cultural, en col·laboració amb el Departament de Participació Ciutadana de la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana, impulsa anualment des del 2022 una consulta ciutadana per decidir quins béns mobles del patrimoni cultural d'Andorra han de ser restaurats amb preferència. Aquesta iniciativa té com a objectiu fomentar la participació de la ciutadania en la conservació i la valoració del patrimoni cultural del país.

El procés s'estructura en diverses fases:

Presentació dels objectes: se seleccionen tres béns mobles representatius del patrimoni cultural andorrà pendents de restauració, tenint en compte criteris de conservació i significat històric o artístic.

Consulta ciutadana: la ciutadania pot participar activament en una votació per escollir quin d'aquests objectes ha de ser restaurat prioritàriament. Aquesta consulta es du a terme mitjançant canals digitals per garantir una àmplia accessibilitat.

Restauració: un cop identificat l'objecte prioritari segons la votació ciutadana, l'Àrea de Patrimoni Cultural inicia els treballs de conservació-restauració, seguint principis com la intervenció mínima, l'ús de materials reversibles i la documentació exhaustiva del procés.

Aquesta acció anual posa en relleu el compromís de l'Administració amb la participació ciutadana i la transparència, i alhora esdevé una oportunitat per sensibilitzar la societat sobre la importància de preservar el patrimoni cultural per a les generacions futures.

<https://processos.visc.ad/processes/consultapatrimoni2024>

Exemples de casos pràctics

Sortim als balcons

El procés participatiu *Sortim als balcons* va néixer durant el confinament per la COVID-19 amb l'objectiu de canalitzar l'energia cívica i la intel·ligència social col·lectiva generades en aquells moments excepcionals. Aquesta iniciativa va ser impulsada per la Secretaria d'Estat d'Igualtat i Participació Ciutadana a través de la plataforma Visc.ad, en què la ciutadania podia compartir reflexions i propostes de manera organitzada i accessible per als poders públics.

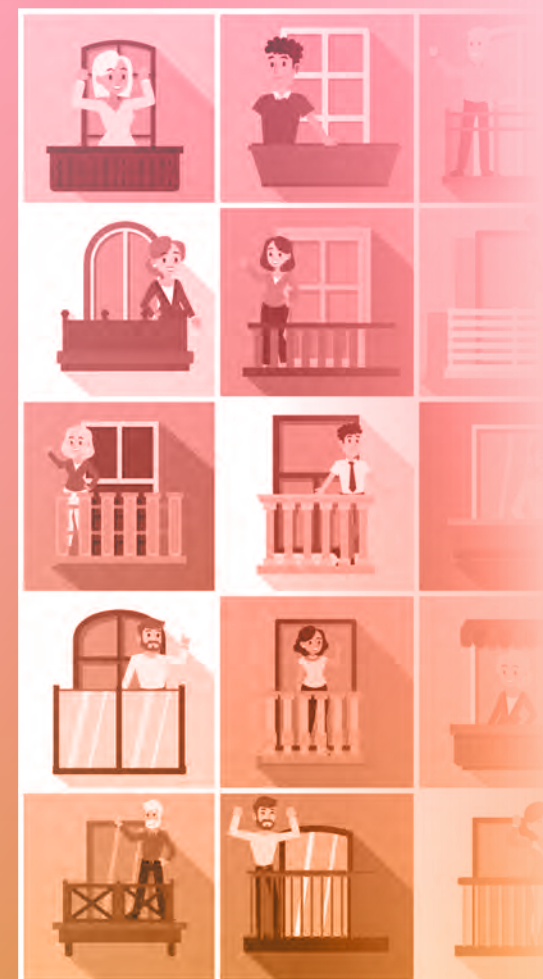
El procés es va estructurar en diverses fases:

Llançament i recepció de propostes: obert entre el 27 de març i el 31 de maig del 2020, el procés es va desenvolupar exclusivament de manera telemàtica a causa de les restriccions socio sanitàries. En total, 24 ciutadans van presentar 30 propostes centrades en diversos àmbits com l'educació, l'economia, la mobilitat o el benestar.

Anàlisi i classificació de les aportacions: les propostes recollides incloïen tant reflexions generals com accions concretes. Tot i que gairebé la meitat estaven relacionades amb la gestió de la crisi sanitària, moltes altres abordaven qüestions més àmplies, i demostraven una preocupació ciutadana transversal.

Presentació dels informes: un cop finalitzat el procés, les propostes es van remetre als organismes concernits, perquè en consideressin la viabilitat i la integració en les polítiques públiques.

Aquest procés va ser una oportunitat per explorar nous mecanismes de participació ciutadana en moments de crisi, i va destacar la importància de la implicació col·lectiva per afrontar reptes comuns. La iniciativa no només va servir per donar veu a la ciutadania durant el confinament, sinó que també va contribuir a enriquir la planificació pública amb idees innovadores i compromeses.

<https://processos.visc.ad/processes/Sortimalsbalcons>

Exemples de casos pràctics

Projecte de llei d'igualtat efectiva entre dones i homes

El Projecte de llei d'igualtat efectiva entre dones i homes, impulsat pel Govern, va suposar un pas decisiu per eliminar les desigualtats estructurals que afecten les dones en tots els àmbits de la vida. Aquesta iniciativa legislativa tenia com a objectiu cristal·litzar en un text la garantia de la igualtat d'oportunitats i de tracte.

El procés participatiu es va desenvolupar en diverses fases:

Consulta i implicació de col·lectius: el text preliminar del Projecte de llei es va compartir amb associacions feministes, entitats socials i sindicats, i se'ls va oferir l'oportunitat de revisar-lo i presentar esmenes, propostes i reflexions. Alhora, la ciutadania podia fer aportacions al text mitjançant la plataforma digital Visc.ad. Aquest exercici de transparència i col·laboració va permetre incorporar diferents perspectives i necessitats en la redacció final.

Elaboració del document de propostes: a partir de les aportacions rebudes, es va crear un document que recollia les millores suggerides, i es van validar i enriquir els principis establerts en el Projecte de llei. Aquest document es va fer públic i es va trametre al Consell General per garantir un debat obert i informat.

Tramitació parlamentària: el Govern va trametre el Projecte al Consell General, que va culminar amb l'aprovació de la Llei 6/2022, del 31 de març, per a l'aplicació efectiva del dret a la igualtat de tracte i d'oportunitats i a la no-discriminació entre dones i homes, i que va consolidar un marc normatiu pioner per avançar cap a una societat més igualitària i justa.

Aquest procés va posar de manifest la importància d'un enfocament transversal i participatiu per abordar les desigualtats de gènere. La Llei es va consolidar com una eina clau per promoure la justícia social i garantir els drets humans a Andorra, complint amb els compromisos internacionals en matèria d'igualtat i no-discriminació.

<https://processos.visc.ad/processes/IGUALTAT-EFFECTIVA-ENTRE-DONES-I-HOMES>

Espais i òrgans de participació ciutadana

Els espais i òrgans de participació ciutadana constitueixen un canal essencial per garantir la implicació de la ciutadania en la definició i el seguiment de les polítiques públiques. A través d'aquests espais, es promou el diàleg obert entre la ciutadania i l'Administració, s'afavoreix la corresponsabilitat en la presa de decisions i es garanteix la inclusió de perspectives diverses. A Andorra, el Reglament de Participació Ciutadana regula diversos espais i òrgans que fan possible aquesta interacció.

Visura Ciutadana

La Visura Ciutadana és un òrgan de participació format per ciutadania no organitzada més grans de 18 anys que són escollits per sorteig per a un període de dos anys. Aquest servei cívic voluntari té com a objectiu facilitar la comunicació entre la ciutadania i l'Administració, i actuar com un òrgan de consulta que promogui una ciutadania activa i compromesa.

Procés de selecció i funcions

El procés de selecció dels membres de la Visura Ciutadana es fa mitjançant una convocatòria pública oberta a totes les persones residents a Andorra més grans de 18 anys. Les persones interessades poden presentar-s'hi voluntàriament i la selecció es fa per sorteig, garantint la paritat de gènere sempre que sigui possible.

Les funcions principals de la Visura Ciutadana són:

Esdevenir un òrgan de consulta del Govern: la Visura analitza i valora les polítiques públiques, i emet informes no vinculants que reflecteixen l'opinió de la ciutadania sobre temes d'interès general.

Identificar oportunitats de millora: la Visura pot detectar plans, programes, projectes o serveis d'interès general que es puguin reforçar mitjançant la participació ciutadana, així com analitzar i proposar millores per garantir el bon funcionament dels processos i espais participatius del Govern.

Comissió Operativa de Participació Ciutadana

La Comissió Operativa de Participació Ciutadana és un òrgan interministerial de caràcter permanent que treballa de manera transversal per garantir la coordinació en matèria de participació dins de l'Administració general. Aquest òrgan té com a objectiu promoure una cultura participativa dins l'Administració, afavorir la coherència en l'aplicació dels processos i mecanismes participatius i assegurar-ne la correcta implementació.

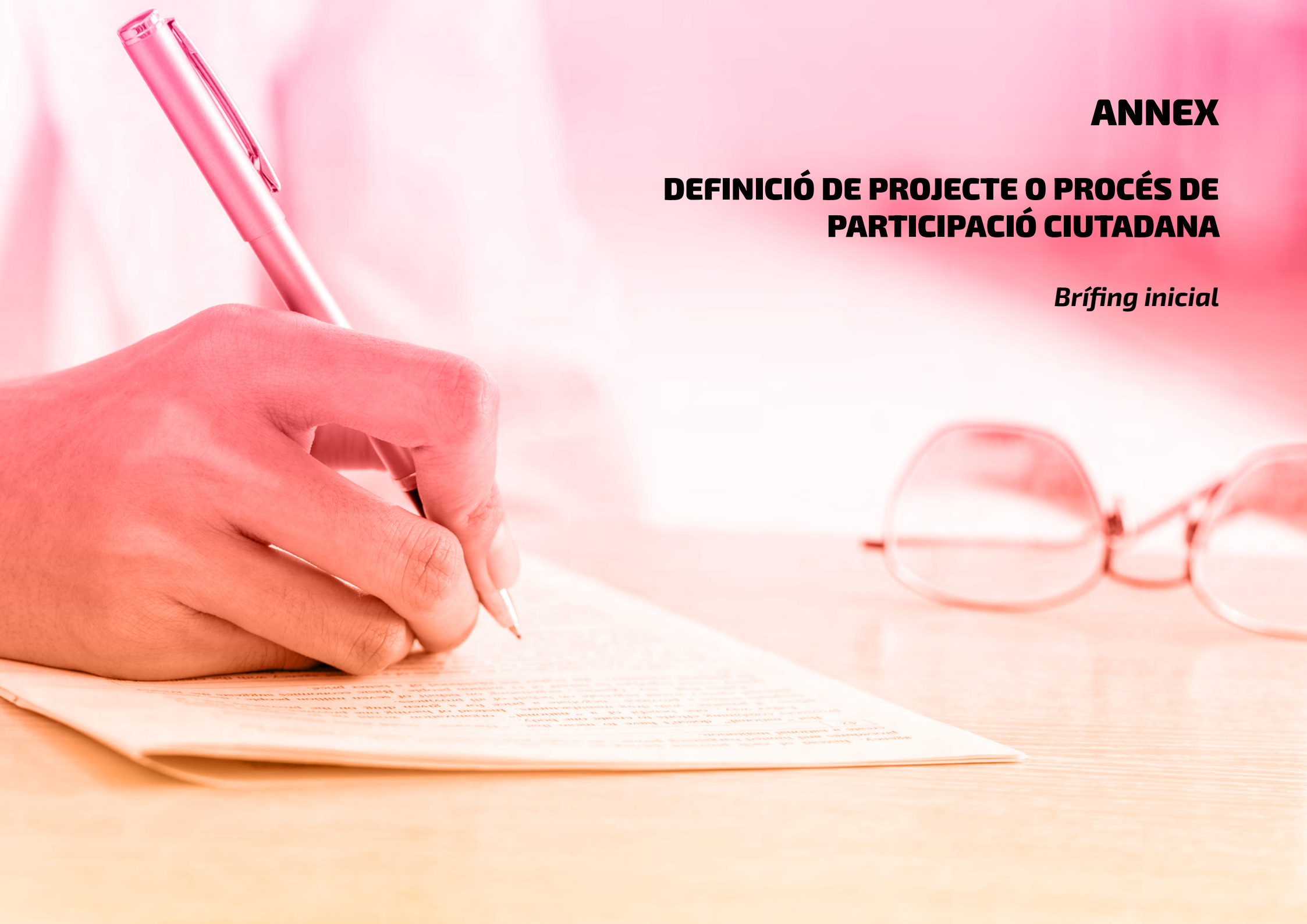
Coordinació interministerial

La Comissió Operativa facilita la col·laboració entre els ministeris i els departaments, i assegura que les polítiques públiques es desenvolupin des de la perspectiva de la participació ciutadana.

Les seves funcions principals són:

Facilitar la coordinació interministerial en matèria de participació ciutadana: la Comissió treballa per millorar la col·laboració entre ministeris i departaments, i garanteix una visió conjunta i una aplicació coherent i eficient de les iniciatives participatives.

Integrar la perspectiva de la participació ciutadana en les polítiques públiques: la Comissió permet un espai de reflexió comú per promoure sinergies entre ministeris i garantir que la participació ciutadana esdevingui un element transversal en les polítiques públiques.

ANNEX

DEFINICIÓ DE PROJECTE O PROCÉS DE PARTICIPACIÓ CIUTADANA

Brífig inicial

Aquest annex proporciona les orientacions necessàries per omplir correctament la fitxa de brífig, una eina clau per planificar amb rigor qualsevol iniciativa participativa i establir el marc de referència. La fitxa està pensada per fomentar una reflexió prèvia estructurada que ajudi a definir els objectius, identificar els agents implicats, optimitzar els recursos disponibles i seleccionar les estratègies més adequades segons el context. No es tracta només de complir un requisit administratiu, sinó també d'establir una base sòlida perquè la participació ciutadana sigui útil i coherent i estigui alineada amb els processos de presa de decisions de l'Administració. Els apartats i les preguntes que s'hi plantegen conviden a analitzar a fons la viabilitat, les limitacions i els compromisos del projecte, per assegurar-ne la coherència i la qualitat. Alhora, aquest annex ofereix un marc comú per promoure bones pràctiques dins de l'Administració i garantir una aplicació efectiva del Reglament de participació ciutadana.

Aquest apartat recull el contingut de la fitxa i la manera d'emplenar-la correctament. Si es requereix la versió editable per a un ús pràctic, es pot sol·licitar al Departament de Participació Ciutadana, que està a disposició dels equips promotors per oferir suport i assessorament tècnic quan sigui necessari.

Identificació del projecte o procés participatiu

1. Dades d'identificació del projecte

Aquest primer apartat recull la informació bàsica per identificar correctament el projecte. Es demana indicar:

El nom del projecte o procés participatiu; el ministeri, la secretaria d'Estat, el departament, l'àrea i la unitat promotora.

2. Persona o persones de referència / gestors del projecte

Cal identificar les persones responsables del projecte, detallant-ne el nom i els cognoms, l'adreça electrònica i l'extensió de telèfon. Aquestes seran les persones de contacte i les encarregades del seguiment del projecte participatiu.

Disseny del projecte o procés participatiu

3. Política / actuació per millorar

Aquest punt demana identificar quina actuació o política pública es pretén millorar o impulsar mitjançant la participació ciutadana. Cal definir l'àmbit d'intervenció i les millores esperades.

4. Motivació

Convida a reflexionar sobre les raons per les quals es considera oportú incorporar la ciutadania en el projecte. Quins beneficis s'esperen? Quin valor pot aportar la participació ciutadana a aquesta actuació pública en concret?

5. Finalitat

Permet seleccionar les finalitats del projecte. Es poden marcar diverses opcions, segons correspongui: diagnosi, generació d'idees, valoració de propostes, avaluació d'una actuació o política pública, millora organitzativa o altres.

6. Objectius

- a) Objectius generals: defineixen la finalitat central del projecte.
- b) Objectius específics: detallen fites més concretes i mesurables necessàries per assolir l'objectiu principal.

7. Breu descripció del projecte

Resumeix el contingut del projecte de manera breu, incloent-hi elements com ara la temàtica, la justificació, els continguts més importants, els antecedents, els objectius o les línies estratègiques. Aquesta visió global ha de permetre entendre el marc general del projecte.

8. Eixos

Ajuda a estructurar el debat en temes clau. Es proposa identificar un màxim de cinc eixos temàtics que orientin les reflexions, les activitats i l'anàlisi posterior.

9. Limitacions

Es tracta d'identificar els límits del procés participatiu, incloent-hi les restriccions legals, pressupostàries, tècniques o temporals, així com els temes que quedaran fora del debat. Aquesta definició és essencial per gestionar adequadament les expectatives dels participants.

10. Compromisos amb els resultats del procés o projecte

Cal definir quins compromisos assumeix l'Administració amb les aportacions recollides. Què es farà amb els resultats? Quines accions de retorn es preveuen per informar la ciutadania sobre les decisions preses i els criteris que les justifiquen?

Organització del projecte o procés participatiu

11. Calendari

Especifica el termini del projecte i la durada prevista de les fases: planificació, informació, debat, retorn i seguiment.

12. Previsió d'activitats i accions que s'han de dur a terme

Aquest apartat ajuda a desglossar les principals accions i activitats que es desenvoluparan durant cada fase del projecte participatiu. Cal especificar què es farà en cadascuna de les etapes següents:

Planificació: identificació dels agents implicats, constitució del grup motor i definició dels objectius i les metodologies.

Informació i comunicació: accions de difusió i sensibilització, elaboració del dossier ciutadà i eines de comunicació utilitzades.

Debat i deliberació: format de les sessions participatives, canals de recollida d'opinions i dinàmiques utilitzades.

Retorn a la ciutadania: mecanismes per compartir els resultats i explicar les decisions preses.

Seguiment i avaluació: criteris i indicadors per mesurar l'impacte del procés i accions de seguiment previstes.

13. Grup motor

Cal identificar les persones que formaran part del grup impulsor del projecte. Aquest grup supervisa tot el procés i en garanteix la qualitat i la coherència.

14. Mapa d'actors (participants)

Aquest apartat ajuda a identificar amb qui es vol debatre i quin conjunt de persones, col·lectius o entitats és clau que formin part del procés participatiu. Es tracta de fer un mapa que reculli actors del sector públic, privat i parapúblic, experts, representants de la societat civil organitzada i la ciutadania en general. Aquesta anàlisi permet planificar una participació diversa i representativa que reflecteixi la pluralitat de mirades sobre la temàtica que es vol abordar.

També és important establir, si escau, el grau de prioritat dels actors en funció del seu nivell d'incidència i relació amb el projecte. Aquesta anàlisi és important per garantir que el procés inclogui totes les veus rellevants i asseguri una deliberació rica, diversa i constructiva.

Organització del projecte o procés participatiu

15. Dossier ciutadà

Recull la informació que es proporcionarà a les persones participants perquè puguin tenir una opinió formada abans de participar.

16. Recursos

Ajuda a identificar els recursos necessaris per al desenvolupament del projecte: humans, materials, tècnics i econòmics. Dins dels recursos econòmics, caldrà valorar amb antelació si es requerirà suport extern en alguna de les fases. És important preveure la dotació pressupostària necessària per garantir el bon funcionament de la iniciativa participativa. Això pot incloure recursos o despeses relacionades amb la contractació externa de serveis especialitzats, el disseny del projecte o procés, la dinamització de les sessions de debat, la realització d'estudis previs o complementaris, enquestes i treballs de camp, així com el suport d'una secretaria tècnica externa. També es poden requerir recursos per a accions de comunicació i publicitat, el disseny gràfic de materials, el lloguer d'espais, la compra de material de suport, la sonorització dels espais o la implementació de serveis d'estríming per garantir l'accessibilitat i la transparència. Finalment, caldrà tenir en compte qualsevol altre imprevist o despesa específica que pugui sorgir segons les característiques concretes del projecte.

17. Documentació de referència

S'hi inclouran documents de suport (dossiers, estudis, memòries, etc.) rellevants per al projecte.

18. Marc normatiu de referència

Apartat per recollir la normativa legal, internacional o estratègica (com els ODS) que sustenta el projecte participatiu.